

Уг. б. б. 4826

Л. б. 10
4750

www.dnjvb.rs

ШКОЛСКИ ЛИСТ

ЗА ГОДИНУ

1864.



VI. ГОДИНА.

Поклон
ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТ. БИБЛИОТЕКИ
У БЕОГРАДУ

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА



Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Сенти

У БУДИМУ.

Тиском кр. угарск. свеучил. печатњ.

1864.



WWW.UNI

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Број 1. У Будиму 10. Јануара 1864. Год. VI.

II. Читателыма.

Са овим бројем ступа лист овај у име Божије поново у живот. Оћел' ово бити онај живот, кои се неће више никад угасити, или ће бити само мученѣ умирућег, кои се само на часак дигне, да до кои час опет умре?

Лист овај од како њ, уде њ среће био. Први издаватель нѣгов Др. Д. Медаковић побояосе одма на почетку за обстанак нѣгов, и да приходи ни близу неће моћи подмирити расходе, али у племенитой тежњи својой подузео њ издати га, ма и на штету своју, само за лобав лепе и полезне цели.

То пророчство наскоросе испуни; њ са десетим бројем не-навршивши ни пуна три месеца дана одустаде и први уредник нѣгов, а други како допуштењ доби, тако и оста, никад и не-изађе на свет, њ лист небија у станю ни себе одржати, некмол и уредника плаћати. Тако оста лист одма с почетка и без уредника, и у овой двострукой невољи својой држао се да богме са великим и свакояким патезанѣм пуно четир и по год. дана, док год. 1862 неizaђе на нѣга и запт, да несме више излазити без имена уредника и издавателя.

С почетка њ био разашилан готово на све ово четир до пет сто наши обштина, и да њ свака само по едан држала, коѡ њ лако могла, и да су га местна школска надзирателства само са неколико лепи речи код обштинске власти заступити хтела, лист 'би се лепо обдржао; али се многима учини наметние непримати га, не-го вратише натраг, поедина лица као и обштине; а многи нит вратише, нит платише, те издавательство буде приморано огласити, да ће га само онима слати, кои напред плате. Са овим огласом прође лист и горе. Донде њ разашилан на вальда где и читан био, а после оста потуцајућисе по научљивим рафовима без икоѡ користи; њ од то доба недође више од 117 предбројника, где њ за саме трошкове штампе и поште до око 200 предбројника преко нуждно било.

Кад е горепоменуѣта забрана изишла, я сам се примио молити надлежну власт за допуштѣнѣ издаваня, а док е молба све канцелариѣ прошла протекло е неколико месеци, за кое време ние смео лист излазити. Тек што допуштѣнѣ дође и лист опет излазити поче, буде нѣгов нови уредник у Будим на службу одазват, те тим премештанѣм мора опет издаванѣ листа на неки час прекинути. Али највећма пострада лист променом коя се у исти таймах зби у печатњи, где е лист донде штампан и где е у последнѣ време само по великой милости великога нашега народног добротвора Високопресвештеног Г. Епископа Платона излазити мого; ер лист ние за печатню ни близу оно плаћати мого, што е дужан био.

Све ово ускупа, а и пређашнѣ не сасвим уредно излаженѣ, понешто и неуредност пошта, најпосле и то, што се све оно зби баш на краю године, где се око свакога нашег листа највећма укубурити мора, да се кои предбройник нађе, довело е лист до тога, да за прошлу годину 1863 недође више предбройника но 38. И за любав ових дужност нам е било ово изјавити.

У разаслатом пре три месеца позиву обећало се уредничство, ако довољан брой предплатника буде, да ће лист од Новог Лета продужити и умолило е, да се до Божића пријаве, кои га држати желе. Умолѣнису ГГ. учители, местни школски старатели и надзиратели, као коих се напредак школе и уз то лист најближе тиче. Ево данас и Ново Лето дође, али онога броя од 200 предбройника још ни близу ние. Неки од ГГ. скупителя послали су из мањи места већи брой него што се очекивало, али ових е само четворица; а од оне велике гомиле наши община, коима е лист потребнии нег поединим лицама, и од коих би свака само по едан у своме месту бар за своју школу и учителя имати требала, а кад би се ГГ. школски старатели и надзиратели само са некојом любавном речи око общинске власти заузели лако и имати могла, па да га немораю учители од оне јдне и чемерне платице своѣ куповати, — од те гомиле община досад се само неке пријавиле. Са овом досад скупљѣном помоћи пада опет та срећа на уредничство, са својом га штетом издавати као и досад, све у надежди, да ће болѣ бити, та надежда е и код остали люди утеха велика, а код учителя јдина, зло и у зао час без нѣ! Учители, коима е будућност прираштујућег параштая поверена, они су већ самом судбином на надежду авизирани.

То слабо и преслабо саучешће, кое е лист досад код наши люди цмао недржимо никако, да е само гола немарня, ербо би



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

онда морали очаявати о сваком добру на свету, него е већом страном — тако ми веруемо — непознавањ листа, па зато, а и зарад обичаја ево укратко програма. Које год е ма кои од страни школски листови познати, и које е само неки број од нашег досадашњег листа до руку долазио, мого е видети, да е и овај а у овој нашој великој оскудици ваљани педагогички и дидактички књига и болје нег други подузео доносити поучавања и за школско и за домаће учење и воспитанје деце, — распростирати по народу разумна начела о воспитанју и учено, и тим не само учительима него и свима разумним родитељима на руку и на помоћ ићи, — подузео е побуђавати на побольшанје унутрашњег и спољашњег стања школе, те тим унапређавати школску ствар, у којој смо јако заостали, а побуђивајући љубав к школи и учено деце подизати учитеље и школу, ер само са добром школом иде и просвета, а само са овом сваки напредак и свака срећа народа. Школски лист е претресао силна у ову струку спадајућа питања, давао е упутства и поучавања; а почем у нас још никојег листа, а ни књижица нема наменјено деци за забаву, то се морао и на ово обазирати, те тако е окром горе поменутога непрестано доносио одабраног матерјала за науку и забаву деци: приповеднице и приче, пословице, изречења, песмице, одломке из природословни наука, математике, географије и историје, окром многи различити умни и телесни игрица, које су наши болји учитељи и многи отресити и разумни родитељи и у школи и у домаћем кругу на науку и забаву дечјо са лепим успехом користили.

То смо радили у листу досад, то ће мо и одад; а притом ће мо пазити шта и остали просвештени и сретни народи о побольшанју и напредку своје школе чине и јављајемо што нађемо, да ће и нами на корист бити моћи; а бићемо свима пријатељима школе и нјезиног напредка захвални, ако незажале труда јавити сваки догађај вредан обштега знања и угледа у погледу предпменуто задаће листа, као што ни ми нећемо труда жалити, на свако зажелјено питање у овом погледу драговољно своје мишљење дати било јавно ил приватно.

У овој дакле намери и наданју, да ћемо сваком пријатељу народне школе и народног напредка путем школе користа рад наставити починјемо у име Божије шесту годину листа овог, са тврдом вољом, у овом великом и светом делу напредка школе са помоћи учителя и школски управитеља све чинити, колкогод нам мале снаге домагале буду, тврдо се уздајући у онога, кои судбину сви народа у својој руци има и по својој светой вољи

www.unibverzitet.sk

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

мудро и благо управля, да ће нам на помоћи бити, — непрестано на уму имајући, да смо позвани за овај најсветији интерес народа — науку и воспитанѣ њгове деце радити и одговарати; и ако ове волѣ и у народу будемо могли пробудити радоваћемо се и помагаћемо њ сваким могућим начином.

Тако лист поново починијући позивамо још едаред све, кои га држати желе, ако и немогу одма предплате послати, да се пријаве, да би могли довољан број листова штампати дати.

Овом приликом јављамо, да смо протоколе дужника од прошли година подерали, заборавамо их; а ако се кои још сећа и вољу има дуга вратити, нека га на фонд школскога листа покљони и на Г. професора Вукићевића у Сомбор пошлѣ, учиниће тим и задужбину; а предбројницима на лист од предпрошле т. 6 год 1862 којима њ понешто од предплате претекло јављамо, да ће им се лист толико слати, колико онај сувишак износи. Које су то и колико ком сувишка претиче у листу ће им означено бити; а остали, ако су може бити на другом месту где предплату дали а за њо намирени нису умољавајусе, да се ради тога изволе на дотична места обратити.

Уредниѣство.

Знаци добре школе и учителя.

(Єдно питањѣ за школске надзиратлѣ).

Ово њ питањѣ за школске надзирателѣ врло важно. Нисе лак посао школу и учителя часком савестно оценити. Живот онај у школи тако њ многостран и многостручан, да се вамо са најнажљивним обзирањѣм сме из оно мало појава, што надзирателю за оно неколико тренутака на очи изађу закључивати на целост. Ако и има у књигама о школи понисани знакова, по којима се готово најизвестно даде добра школа и учитель познати, опет њ ствар ова тако важна, да би ваљало сваки свој део амо да принесе. И ја ћу ево само неколико речи о томе не из књига но из сопственог искуства да наведем.

Чим помислим на добру школу и учителя онога ми часа єдан од наши учителя на ум изађе, ког никад док сам жив заборавити нећу. Име њгово другом ћу приликом казати, овде нам нисе до имена стало, а ни он тако сустан, да би за овим грамзио. Тај ми се учитель чини право гледало учителя бити. Цео њгов спољашњи вид, у оној простоти и чистоти, смерности а опет одсудности њ мушком озбиљу низ онај чудо благ поступак чше га

огледалом не само деци нѣговой, но и друговима учительма вукѣ их на слѣдованѣ нѣговим примером.

Па као што є он собом исто є тако нѣгова школа огледало реда и чистоте удесности и укуса. Нема ту пра ни паучине ни убрљани прозора и дуварова или мастилом забрљани скамја, нити ћеш на њима наћи резотина ма колко завиривао, а видићеш по скамјама, да нису ни нове, ни баш скоро правлѣне. Нѣгова катедра стои на среди испред деце, где га сва деца направце гледе и одкуда он своим мирним и пажљивим оком целом школом влада и управља. Деца му седе баш као упарађена чета, сва узправо, сва наеднако єдно од дтугог уделѣно, и опет нећеш ни на коєм опазити, да би му то изправлѣно држанѣ теретно било. Светлост добиваю с' леве руке, а пред собом иза учителя имаю дувар без прозора и на њѣму поређане иконе, штице, мапе и остале учебне справе и опреме, коє су исто онако чисте и сачуване као и све остало по школи, и не само свако на најудесниє место ставлѣно, него и у лепом реду, знак и лепшег укуса учателѣвог, кои ће за ямачно и на децу прећи.

Децу сам нѣгову колкогод сам пута сасвим изненада у школу улазио увек тако мирну и пажљиву нашао, да є то тако упечатленѣ на мене учинило, чим се те школе сетим, одма ми и деца тако живо пред умом стоє, као да их очима гледам, чисто би свако у главу познао ма где коє видео и умео би свакоме место казати где є седило.

А запт тай држи овај учитель самим погледима своим. Он оком влада, и научно є децу да их никад поименце непрозивлѣ; по нѣговом оку знаде свако, коє є рад да му устане и да одговара.

Са својом ситном децом говори тако дечин говор као најмилостнија дадиља, а при том уме свой мушки характер тако држати, да му ни онде ни овде никаква притворства наћи нећеш; све є у нѣга чиста искреност и баш са тим држи он запт далеко болѣ, нег они каплари и пандури међу учительма, кои то само виком и псовком, само штапом и страом чине.

Он говори јасно и разговетно и чиними се да ни єдне єдине излишне речи нерекне. Уопште речено оманѣ говори, ал тим више деца, по оном важном вештачком начелу, да учитель валя своим говором да се устеже све на то смерајући, да мишлѣню и раду ученика што више маха даде.

Нѣгова питаня што их деца дає тако су определена, да нема сумнѣ шта ће одговарати, а такосу кратка, да єдне сувишне ни забуњиве речи ту ниє. Колико сам га пазно никад приметно ни-



сам да е он морао питањѣ повторавати или разяснявати. Тако умети питаня деца стављати то е велика вештина, и я незнам да е више ко тако има.

Са питањма чудо е вешт надражити децу и навести, да сама разумно мисле и говоре. Али онако се и види нѣговой деци на очима отманѣ за науком, види се како чисто грабе речи са уста учительѣви; сјаѣћи очима отимљосе на питаня да одговоре тако, да е учитель приморан на часак замукнувши озбиљношћу погледа строгост реда сачувати. Деца су му на свако питањѣ као запете пушке. По очима се види умна бистрина; а гомила деце донста нису све рођени таленти, но само учительѣвом вољом и вештином.

Као што су питаня учительѣва определена, исто су тако и одговори деце ясни, подпуни и сигурни. Одма се види, да оно ние на изуост научено, ни голо брбљанѣ туђи речи и мисли, но собом премишљѣно, из собственог разума изходеће, а то држим за едан од најглавнии знака ваљане школе.

Исто е тако избор науке красан; мене самога чисто уздиже онај одабрани садржай, — свака е стварка бисер зрно.

То све ускупа: чиста школа и леп намештај, достојанствено држанѣ и поступак учителя и оно изредно владанѣ нѣгове деце и пажња учинило е, да сам се увек код нѣга и неотице најдуже забавио, где сам управо најманѣ посла имао; код нѣга ме време најбрже пролази, зачудим се кад протече.

А како е постао он таким учителѣм? Непрестаним мишљѣњѣм на науку деце; любављу школе и свега што са њом у свези стои.

При оценѣвању ваљане школе и учителя чиними се, да е отманѣ деце за науком и њново задовољство у школи едан од најглавнии знакова. Код тог учителя видићеш да добар метод ние ситуица ни сувишно майсторисанѣ, но извод умне вештине учительске и показуе талант, ког учитель не само у глави него и у срцу имати мора. Нико неуме тако децу на уман рад надражити и у непрестаном умном раду и кретаню држати као он. У нѣговой е школи весео живот, ту ћеш видити деце умно окретне а срцем задовољне и блажене са школом, која се радују да школски час куцне, која грамзећи у школу иду као на највеће веселѣ, која тако са успехом уче да е кадро готово свако о сваком часу рачун дати, и која се са оним што у школи науче без ичје помоћи сама и далѣ забављают и радују; па тако се ту пробуди и онај урођени нагон к раду у деци, и оснажи се, и одма ту с' малена определен и тврд правац узме. И ово ми се чини најглавни знак ваљане школе и учителя.

(Свршиће се).

Изясненіє Свете Литургіє. *)

Изъ Духовне Бесѣде извадио Н Ђ. В.

Одъ свію свештеньхъ радня у Православной Цркви најважнїя є Литургїя. Литургїя є речъ Грчка и значи общтинска служба. У прва времена Христїанска Литургїомъ називалесу се по гдѣкадъ не само све службе црквене, као што су ютренѣ, вечернѣ и т. д. него и нѣке добродѣтели и пр. добротинство, послушность и у обште савѣ побожанъ животь човѣка христїанина носїо є то име. Но и онда се подъ именовъ Литургїє по преимуществу разумѣвала она служба Божїя, на којой се свршує Тайна Евхаристїє или Свето Причешће тѣла и крви Христове, као што то и данасъ бива у нашої светой, саборной и апостолскої цркви.

У овомъ смислу узета Литургїя води свой почетакъ одъ самога Господа нашегъ Исуса Христа. Онъ є, после последнѣ свое вечере узео лебаць, благодарїю Бога, преломїо и раздаваюћига ученицима своима рекао: „Прїимите єдите, ово є тѣло мое, кое се за васъ ломи! После тога узео є чашу с' виномъ, кое бѣше водомъ разтворено (види Литургїю Іакова брата Господня, и Собора Картаг. правило 28.), и оддавши хвалу Богу, дао є ученицима чашу говорећи: „Пїйте изъ нѣ сви: ово є моя крвь нового завѣта, коя се за васъ и за многе излива на опроштенѣ грѣхова!“ Апостоли смѣрно су примили и окусили што имъ є дано, а Спаситель имъ є іошѣ къ томе рекао: „Ово чините у мой споменъ!“ Овымъ начиномъ учинѣнъ є край старозавѣтной Пасхи, и установлѣна є нова духовна вечера, на којой се вѣрнима подъ видомъ хлѣба предлагає право тѣло, а под видомъ вина права крвь Исуса Христа.

Цѣль, ради коегъ є Спаситель установїо тайну св. Евхаристїє, држимо, была є та:

1. Да се нѣгови послѣдователи с' благодарношчу сеѣаю Нѣга, а особито Нѣгове смрти; кою є добровольно примїо за спасенїє рода човѣческогъ. На то насъ опомињу рѣчи Исуса Христа: „Ово чините у мой споменъ!“ т. є свакої путь кадъ се

*) Овоє изясненїє Литургїє писано од протоїерея Іоана Рождественскогъ за потребу дѣце при повторавању лекція изъ закона Божїегъ. С' тога се високої оваї предметъ сматра не по свої своїої обширности и узвишености, него само са оныхъ страна, кое су понятїю дѣчїемъ доступне, и кое нїхову пажливость за време Богослуженїя найвѣшма на себе обраћаю.



годъ причестите моего тѣла и крови, сеѣайте се безконачне любви отца небеснога къ вами, кои зарадъ вашего спасенія не поштедио своего сына; живо представляйте моя тежка страданя за ваше грѣхе, мою погрдну смръть, кою я претрпихъ, да васъ одъ вѣчне смрти избавимъ.

2. Да се у чувственымъ знацима изрази суштностъ новаго завѣта, а уедно с' тымъ да се означи и свршетакъ старога завѣта. Ова се цѣль открива изъ рѣчій Спасителъвыхъ: „Ова е чаша новый завѣтъ моимъ кровлю“, кое рѣчи имаю близко отношеніе къ подобнымъ рѣчима, кое су казане при уреженію старога завѣта. „Вземъ Моисей кровъ— говорисе у книги Исхода (24, 8), окропи люди и рече: се кровъ завѣта, егоже завѣща Господъ къ вамъ о всѣхъ словескхъ.“

3. Да вѣрни послѣдователи имаю чувствено духовно средство найтешнѣгъ саединеня са своимъ Спасителѣмъ а чрезъ то да дођу у вѣчный животъ. (Іоан. 6. 53.).

Ко се достойно приправля за свето причешће, и тако приправлѣнъ с' побожнымъ осѣћанѣмъ приступа къ трапези Господньої, тай добыя одъ ове свете тайне тако велику и неоцѣнну ползу, коя се не да езикомъ човѣчимъ описати. Онъ ступа у заедницу са своимъ Испуштелѣмъ; постае причестникомъ божествене природе, добыя вѣрный залогъ за наслѣдованіе будућегъ вѣчногъ блаженства. Онъ обнавля, освежуе и укрѣплюе свою душу и тѣло, те тако добыя наймоћниѣ средство за сачувати себе у свакой добродѣтели, живити побожно, достойно христіанскога позива, и побѣђивати сва искушеня и све наваде на зло. С' тога свети отци нису могли наћи доста рѣчій за изразити све плодове свете Евхаристіе. Симеонъ Солунскій (гл. 78.) назива св. Евхаристію саединѣнѣмъ Бога с' нама, нашимъ обоженѣмъ, пуноћомъ благодати, тайномъ надъ тайнама и жертвомъ надъ свима жертвама. А Іоанъ Златоустъ у бесѣди на Евангеліе Іоаново (46) вели, ди мы после причешћа постаемо страшни свима нечастивимъ силама, да и сами анђели чисто завиде нами на томъ, еръ они ближе насъ стов къ престолу Божіемъ, и непрестано пою у Нѣгову славу, на инакъ се непричешћую Нѣговога тѣла и крови.

I.

Литургія у времена Апостолска.

По завѣштаню Спасителъвомъ, Апостоли на скоро после Нѣговогъ Вознесенія, почели су заедно са остальмъ вѣрныма свр-

живати тайну Евхаристіє или Литургію, и безъ сумнѣ, старалису се што вѣрніє подражавати примѣру свога учителя. Но у светымъ кнѣигама нѣиховымъ неналазимо мы подробногъ описанія о томъ, како су они ову свештену радню свршивали; да, и єдва є могла быти у то време подпуна єднообразностъ, кадъ є Духъ Светый непосредно упућивао савршителѣ свете тайне, и давао имъ шта ће говорити и дѣлати. На основу нѣкихъ рѣчій у апостолскимъ списаніяма, и по сведочби древныхъ отаца цркве быо є у апостолской Литургіи овакавъ поредекъ: она се починала поучителномъ бесѣдомъ ради укреплѣня у вѣри новыхъ ученика и ради доказиваня важности таишствене и небесне ране, коя ће имъ се дати. Затимъ кадъ су ови већъ срдцемъ доволно приправлѣни были, устаяли су сви на молитву и старешина изговоріо є Богу молитве, коє небѣху одпре смишлѣне, него говорене по надахнућу одозго. После молитве предлагао є онъ лебаць и чашу с' виномъ, по примѣру Іисуса Христа; спомињао є Нѣгову любовъ и доброчинства указана роду човѣческомъ; благодарію є за све ово небесное отцу, и молио га, да пошлѣ доле Светога Духа, да се освети предложеный хлѣбъ у право тѣло, а вино у праву крвъ Христову. На то є цѣла скупштина вѣруюћихъ потврђуюћи свое єдинодушіє говорила: аминъ. Затимъ є хлѣбъ раздроблѣнъ на честице, и сви вѣрни причешћивали су се с' побожношћу, а служба се свршивала поянѣмъ псалмова' и новымъ молитвама.

После службе сѣдали су по источномъ обичаю сви присутвуюћи у истой молитвеной соби и свршивали су вечерѣ лѣккви, коя се справляла изъ онихъ дарова, коє приношаху богати у цркву, за знакъ христіянске любви, и за раненѣ сиромашне браће. Ова братолюбна гостба држана є с' почетка у гдѣкоимъ црквама пре Литургіє, али то є после забранѣно, и доцнїє свети сабори одредили су, да се само они смѣю причешћивати, кои тога дана нису ништа єли.

Одређенога дома за скупштину у првый мах' нїє было, него су се вѣрни састаяли на молитву у кући єдногъ или другогъ изъ свое средине. Уредители оваквыхъ скупштина' были су у Іерусалиму сами Апостоли. Но почемъ є нѣихова главна дужностъ была проповѣдати Божию науку, а не о трапезама бригу водити; то су имъ за помоћнике у овоме послу изабрани седморица поузданыхъ людій између вѣрныхъ, коє су Апостоли рукоположили, и кои су прозвани діакони (служители). Сви они, како Апостоли, тако и діакони неуморно су се трудили за благо обштине, и што су годъ предумали, радили су по обштемъ савѣтовању и сугласію. Не-



видима глава ове обштине био е самъ Исусъ Христосъ, а сви ученици и слѣдбеници Нѣгови, безъ разлике званія и стая помагали су еданъ другоме, као удови еднога тѣла, кое се зове црква. Обштине християнска у почетку звала се Екклісія, кое значи одабрана скупштина, или саборъ. А тако се звало и мѣсто гдѣ се християни сабираху. Наша рѣчь црква произведена е одъ грчке рѣчи кириаки кое значи домъ Господашъ.

(Продужиће се.)

Изясненіе Псалма 47.

Предказаніе Христовой цркви.

Велий Гдѣ и хваленъ еѣво въ градѣ Бога нашегъ въ горѣ сватѣи егъ, благокореннымъ радваніемъ вса земли.

Великъ е Господъ, и врло е хвалѣнь у граду Бога нашега (у Иерусалиму), на святой Нѣговой гори (на гори Сионкой) добро укоренююћи и утврђуюћи га на радость целе землѣ. — Господъ е учиніо, да е Иерусалимъ постао источникомъ просвѣте и утѣхомъ цѣле васелѣне; одтуда се развіо корень Богопознаваня по свему свѣту; изъ Иерусалима, гдѣ е Христосъ Господъ распеть био, разишли су се Апостоли на све стране по землѣ проповѣдаюћій законъ Божіи и разносећій людіма радостанъ гласъ о вѣчноме спасенію.

Горы Сионскія ревра сѣверова градъ цара великагъ. Сионске горе сѣверна страна етъ градъ великаго цара.

Богъ въ тяжестѣхъ егъ знаемъ естъ, егда застѣпаѣтъ ихъ. Богъ у своимъ храмовима, у своимъ палатама познанъ е када ихъ брани. Богъ чува и храни свое храмове.

Икв се царіе земстїи сокращася снидошася вкѣпѣ. Еръ, где, земаљски цареви сакупишесе, и састашесе скупа.

Тїи видѣвше такъ будибишася, сматгошася, подбигошася. Тїи цареви кадъ то видише, зачудишесе, сметошесе, уплашише се, покренуше се (побѣгоше).

Трѣпѣтъ прїатѣ ѿ: тамъ колѣзни ѣкв раждакѣїа. Дрктанѣ обузело ихъ е; и болови као у породилѣ.

Дѣхомъ вѣрнымъ сокрѣвшиши корабли Фарсїйскїа. Вѣтромъ силнымъ разрушишешъ лаѣ Тарсїйске. Као што бурный вѣтаръ наеданпутъ поруши огромне лаѣ, тако не Господъ своіомъ невидимомъ силомъ сакрушити и побѣдити непрїателѣ свогъ светогъ

законѣ. — Тарсъ е варошъ приморска у Киликіи у малой Азій, лежи сѣверно одъ Финикіе. У нъой се родіо Апостол Павле.

Якже слышахомъ, такъ и видѣхомъ во градѣ Господа силъ, въ градѣ Бога нашего: Богъ основа ѿ възвѣкъ. Као што смо слушали одъ нишихъ старыхъ, тако смо и видѣли у граду Господа Саваота у граду Бога нашего. Богъ га е основао и утемелью за навѣкъ. Богъ се стара за свету нашу цркву; Онъ ће ю свагда одржати.

Пріахомъ Боже милость твою посредѣ людей твоихъ. Мы смо очекивали, надали се, познали и примили милость твою Боже посредѣ народа твога. Ты се Боже за насъ старашъ и даешъ намъ свака добра, по твојой великой милости и любви к' нама. Све што мы имамо, одъ Тебе имамо, све е то дѣло милости и благности твоє, а не дѣло наше заслуге.

По имени Твоемъ Боже, такъ и хвала Твоя на концахъ земли. Као што е име твоє, тако е и хвала твоя, слава твоя до краєва землѣ. — Свуда се и у свима земляма споминѣ име и славе велика дѣла Божія.

Правды исполнѣ десница Твоя. Десница твоя пуца е правде. — Као што суше по својой природи свѣтли, и као што насъ ватра огрѣва, тако е и Богу свойствена найвећа правда и милость и свака врлина у најсавршеніемъ смыслу.

Да возвеселится гора Сионская, и да возрадуются дщери Иудейскія сѣдекъ ради твоихъ Господи. Господе, нека се весели гора Сионка, и нека се радую ћери юдейске (подъ овимъ се именовъ разумѣваю и вароши юдейске), збогъ твоє правде, и збогъ твога праведногъ суда.

Объидите Сионъ и обмыйте егъ, повѣдите въ столпѣхъ егъ. Обколите Сионъ, и обилазите около нѣга (обкружите га). Проповѣдайте у нѣговимъ кулама, славите Бога у Сионскимъ зданияма; избройте куле Сионске.

Положите сердца ваша въ силъ егъ, и раздѣлите дома егъ: яко да повѣсте въ родѣ иномахъ: Метните срдца ваша у нѣгову снагу. Посмотрите ограду Иерусалима града; разѣрите домы нѣгове, да можете приповѣдити потонѣмъ нараштаю. Добро утубите како изгледа садъ свѣтлый градъ Божій, да можете своимъ потомцима казивати:

Яко той естъ Богъ нашъ въ възвѣкъ, и въ възвѣкъ възвѣка: той спасетъ насъ во възвѣкъ. Казуйте потомцима вашимъ, да е Господъ Богъ нашъ у възвѣкъ и до възвѣка, да ће се онъ за насъ свагда старати и о нама промышлявати: — нека сынови и унуци ваши слу-



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

шаюћи како є Богъ многа добра нѣховимъ предцима учинио, добри и честити буду; нека ихъ приповѣданѣ то побуђує на мудрость, на любовъ къ Богу и на добродѣтелинь животъ. Тако и мы увѣкъ треба да имамо у памети горъний и небесный нашъ Иерусалимъ, да намъ се мили красота небесна, да чезнемо тамо душою нашомъ гдѣ живе светци и праведници, гдѣ су стална и постоянна блага, коя є Богъ приправіо за све оне, кои нѣга чистимъ срдцемъ любе и поштую. Мы треба ди свакій данъ све больій бывамо, да ближнѣ наше любимо, да сиромахе подпомажемо, да увреде праштамо, и да тако царство небесно заслужимо.

Изъ толкованія св. Іоана златоуста, извадіо и за школку потребу удесіо Н Ђ В

Домаћи благослов.

(Єдна прича).

Био єдан побожан човек. Тай се молио Богу, да га научи, шта ће све чинити, да у својој кући напредан и сретан буде. На ту молитву укажему се єдно чудно появленѣ: опази три анѣла, где се єдан клечећи овако моляше: я очи свое горе дижем, отуда ће ми помоћ доћи; други с' мотиком у руци коренѣ копаюћи да му зной потоком с' лица падаше говораше: у зноју свог лица леб ѣш свой єсти; а трећи сабираюћи коренѣ и говорећи: чега скупляш и чуваш тога ѣш и имати, однашаше то дома, где сва три анѣла заєдно у любви живеше.

Кад изчезе появленѣ, даде се онај у мисли и сретнувши некаква старца приповеди и запита, шта то значи, а старац одговори: Оѣш ли, да ти у кући добро иде, а ти се и Богу моли као онај први анѣо, и ради као други и сабирај на чувай као трећи, а буди у слогн и любви са своима на дому, као што њи виде. Муж є да завреди, а жена да сачува, другчие ће обоє просняци бити.

Раду є корен горак али род сладак. Где су срца вольна, ту су и руке вредне. Радня и штедня обогати и сирмака. Узайманѣ є само єдаред сладко, а после доведк горко. Части и веселя найбогатіє куће оборє. Свила и кадифа утамани ватру и лонце на огњишту. Где є за трезом слога ту сам Бог у зачело седи.

Школске вести.

УЧИТЕЉСКЕ ШТИПЕНДИЈЕ. Државно министарство наредило је, да се издају две педагогичке штипендије по 200 ф. годишњих на практично изобразљив православног учитеља за главне школе у Буковини, о трошку ондашњег православног религионарног фонда. Штипендије добиваће само талентирани и примерног владања кандидати, кои су педагогичке науке свршили, и које ће по предлогу ондашњих православне консисторије земаљска власт потврђивати.

И у нас има свакојаки штипендија и имамо их ваљда више и бољ него лико око нас живећи народ, али нема ови на изобразљив учитеља и свештеника наменјени, које су нам пре сви остали нуждне. Све остале штипендије: юридичке, медичке, техничке, академичке и друге више су на корист они поједини лица, која их уживају, него народа; само ове педагогичке и теологичке биле би правенародне и народу на корист; ербо су ово редовни и у нас досад готово једини народни учитељи и воспитатељи, кои га уче словом и делом, примером и животом, хотице и нехотице, били изобразљиви или не, пак би га знањем и лепшим изобразљивим својим на сва добра наводили, а незнањем га забатаљују, на зло напуштају да нерекнем наводе и упропашћују.

Учитељски штипендија колко нам је познато нема ни у кнежини србској, у којој се онолико много за изобразљив народа стара и на штипендије троши, а где још ни данас препарандије нема, па где би ове штипендије од велике користи биле.

Пријатељи школе и изобразљива народнога кои су имућни и на издавањем штипендија смишљају, ваљало би да се ови штипендија пре сви остале сете, ербо су ове важније него све остале.

НЕДЕЉНА ШКОЛА ЗА ШЕГРТЕ. За шегрте прописана недељна школа готово свуда је јако занемарена. Са тога су морали неки магистрати наредбе издати, да они шегрти, кои са своје кривице на науку недолазе, сваки ред код куће од својих господара строго каштиговани буду; а где с' кривице господара изаостају, да господари сваки ред новцем од два и четир па до педесет и више форинти каштиговани, а кои платити немогу, да затворени буду и да им се закрати шегрте држати.

ГИМНАСТИКА КАО РЕДОВНА НАУКА. У Прајској изашла је државна наредба, да се и у мале школе заведе гимнастика као редовна наука. Они, кои те школе издржавају дужни су о свом трошку устроити уза сваку школу и ово игралиште и набавити оно мало потребни справца. Учитељи су обвезани децу у овом исто онако својски учити, вештати, као и у осталим школским предметима: а школски ће старатељи и надзиратељи својим саветом код народа вољу будити на ово као најполезнију струку у погледу телеснога оснажења и изобразљива.

И за нашу по нарави живљу децу редовно ово и систематичко вештањем и са њим систематичко развијањем и снажењем тела од велике би ко-

ристи било, особито сад, од како се и у наш народ почео увлачити некакав млитави и мазни начин одрањивања деце, кои му не само онај први и најглавнији карактер јуначтво и срчаност убия, него и силну болест на иџга навлачи и затире.

У листу овом бивало е реч о користи гимнастике и описано е неколико кола тих игри (види год 1860 стр. 106 и год 1861 стр. 107, и 347) тамо е дато и упутство, како се има са њима поступати, пак се надамо од наши ревностни особито од млађи учителя, даће се и ове стране народног изображања топло приватити и децу својски вештати. Од најмлађега учитељког нараштаја (препаранда), кои сад и у препаранди гимнастику као редован предмет уче очекуемо, да ће колико собственог здравља и снаге ради још више ради народа, коем ће учители бити, својски прионути да се у овом не само извештају, него и науче, како ће децу учити. А као што се тврдо надамо од сви разумни школски старатеља и управитеља, да ће учитељима у овом свуда на руку ићи, исто смо тако уверени, да ће и све више школске власти призрећ на ово имати и не само радоватисе томе, но и труд оних учителя и настојатеља кои се за ово заузимали буду достојно уважити.

ОСПА У ШКОЛИ. Како на више страна по деци оспа влада и у неки мести доста опасно, да би се приљбчивој овој и доста убитачној болести колко е могућно на пут стало опомнио се учители, да нипошто децу оспом заражену међу здраву децу непуштају, да се неби и ова окужила; а местне школске власти дужнесу дотичне родитељ усетовати, да такову децу не само у школу нешало, него где е могућно, да их и код куће сасвим од здраве деце одлуче и да их бар три или четири неделѣ дана у постели и у соби чувају, почем се зна, да болештина ова и кад е привидно сасвим прешла врло се лако поврати и онда обично децу убие ил лото осакати. На неки мести приморанесу биле политичне власти строге наредбе издати и оне кои се противе са повчаним каштигама и затворима каштиговати.

ЧЕЛАРСТВО. Друштво челара у Бечу одредило е с' почетком идучег месеца давати популарне лекције о неги челе. Едан члан тог друштва наређен е, да сваке неделѣ и празника у едной ондашњој нормалној школи те лекције дае, и да засад на иконама све показуе, а на лето ће на кошницама истога друштва.

Не били и наши вешти челари хтели по овом примеру своје поучити у тој врло користој струци економие. Школски надзиратељи старатељи и учители врло би лепу задужбину учинили, кад би околину своју на ово подизали, рачуном им представљајући тај врло мали труд и трошак а велику корист, и заветујући их на то, још кад би сами, кои су том вешти лекције давати хтели, или веште челаре на то умолили, а од своје стране постаралисе, да што више слушаоца дође, још где би згоде било кад би баш друштво челарско склопили.

УЧИТЕЉИ И СВИЛЕНА БУБА. Код ови мали и уди учитељски плата приморанису многи смишљати на начине, како би што то бољ на край

По се шма где учитељи маиѣ привата имаю и маиѣ се одуд помажу, а ни башти ни воѣна немаю, да би одуд кою крайцару извуѣи могли, по нашем искуству нема за учитеља никое болѣ узредне радиѣ и забаве, коѣом би се и лакше и брже и болѣ помоѣи могли него што е неѣа свилене бубе, где и мала немоѣна деца и стари за тежи рад немоѣни старци лепо послужити могу. Ми познаемо учитеља, кои овом забавом, а за оно неколико недела дана, дакако где е прилике и згоде, по 100 и 200 ф. добию, ово е врло лепа закрпа. Окром тог има места где још политичне власти оне, кои се са овим примерно занимаю и околину своју практично поучаваю башка са наградама од 5, 10, 50 и више дуката награђују.

УПРАЗНѢНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА. У Будимској диѣцези: Будим диштрикт будимски;

у бачкој диѣцези: Десп. Ст Иван, Пивнице и Кисач, диштрикт новосадски;

у Темишвар. диѣцези: Арадац и Пардањ диштр. вел. бечкеречки; Чаково дишт. чаковачки; Кикинда дишт. кикиндски; и Н. Ст Иван, дишт. чанадски;

у вршачкој диѣцези: Вршац и Павлиш, диштрикт вршачки.

У темишварској диѣцези месту Соки, почем се нив више учитеља приявило остае досадашњи суплент до свршетка текуће школске године, а онда ће се опет путем конкурса нов избор правити.

Од препаранда, кои су учитељске науке у Сомбору прошле године са добрим успехом свршили и способни за учитељ проглашени, на кое би дакле ваљало призерена имати слѣдећи колико нам е познато још нису намештени:

У будимској диѣцези: Милан Ђукић из Бана;

у бачкој диѣцези: Јосиф Шевич из Мохола, Младен Лугумерски из Сомбора, Петар Борић из Новог Сада и Стефан Жекић из Сивца;

у темишварској диѣцези: Велько Константиновић из Борче, Милош Јовановић из Меленаца, Светозар Миладиновић из срб. Се Мартона;

а у вршачкој диѣцези: Јован Бакић из Вршца и Пантелија Крстић из Вршца.

Од ових су Бакић и Жекић проглашени за способне учитељ на основним и нижим разредима главне школе са препоруком, а Крстић кои е и Богословију и препарандију са најотличниим успехом свршио проглашен е за учитеља на главној школи са препоруком. Гриота е дакле да ови код такве способности своје без ухлебљѣња и без користења те своје науке и вештине заборавају, а онамо школе и деца уз лоше супленте да пропадаю.

НАПЛАЊИВАНѢ УЧИТЕЉА. Како издаванѢ учитељски плата жалостно иде, ево примера, како се едан од учитеља јада, а оваки гласова са сви страна има:

„Узимам слободу у име све овдашнѢ жалостне браће мое учитеља најпокорније јавити, како ми овде живимо зло горко и прегорко и нико горе него ми! Варошки касири тераю нас таторима, да нас црква плати, а ту-

тори шало вароши; тако нас тураю од немла до недрага, као Христа на мученю. Касир свою службу овом речи свршуе „нема“ иош разрогачи очи и чисто се погоропади говорећи: „нисам ни варошке пандуре исплатио, одкуда вама.“ Ето с' ким нас упоређују учитељ и воспитатељ деце свое. Измевају нас; ми смо код варошке касе последњи, ми сасвим презрени. Тужилисмо се и вишој варошком па и вармејској власти и ниокуда помоћи; пак смо принуђени и вас молити, да нам помогнете, иначе нам иош већа невоља предстои, да ћемо у тешкој нужди и беди и на наше учитељске дужности заборавити; гладан и нуждан човек ние у стању дужности свое испуњавати.“

Ово су допста жалостни гласи; и кад учитељи кои оком те свое уде платице никаква друга имани ни прихода немају да само душу придрже, па и код богати вароша ту свою платицу тако неуредно добивају, да по више месеци едне пребиење крајцаре недобију, него у нужди и невољи морају свое квите чифутима тако продавати, да четвртину и третину изгубе, онда нема никоега већа на небо вапњоћега греха. Код оваки поступака неостае ништа друго но тужбом на највише земаљске власти обратити се, где ће зацело услитане бити.

Школске књиге.

Слѣдеће за србску народну школу прописане и у кр. угарској свеучилиштној књигопечатњи штампане књиге могу се код дирекције предпоменуће књигопечатњи добити:

I. Букварь за србска училишта 14 кр.

II. Прва езикословна Читанка за србска народна училишта 27 кр.

III. Друга књига о езикословию и читању за србска народна училишта 51 кр.

V. Церковное пѣніе въ недѣльнымъ и праздничнымъ дни на всея годъ за употребленіе сербскихъ народныхъ училищъ. 13 кр.

VI. Изъ Валтира первоначалное упражненіе въ чтеніи екащенныхъ книгъ къ употребленію въ славенно-сербскихъ народныхъ училищахъ. 27 кр.

VII. Изъ Чаголова первоначалное упражненіе въ чтеніи екащенныхъ книгъ къ употребленію въ славенно-сербскихъ народныхъ училищахъ. 11 кр.

VIII. Катихисисъ малый ѿ невнитекаго Синода въ Карловцѣ 1774. 13 кр.

IX. Восточнаго вѣроисповѣданія Катихисисъ за вышше ученике разреду у Богоспасаемой Епархіи Бачкой. 23 кр.

X. Срѣдній Катихисисъ. 13 кр.

XI. Малый Катихисисъ 4 кр.

Ко се са готовим новцем на горепоменућу печатню обрати, доби ће 25% рабата.

Лист овай излази месечно триред: сваког 10, 20 и последиѣг.

Цена є на целу год 4 фт. на по год 2 фт.

Изд. и уређуе Др Ђ. Натошевић. — Штамп краљѣв. угар. свеучил. печатня.